

Kmetijske in rokodelske novice.

Na svetlobo dane od c. k. kmetijske družbe.

Tečaj III.

V sredo 5. Sušca. 1845.

List 10.

Vodnikovi napis sa mesez Šušhez.

*Terte se jökajo, prédno rodé;
Ki vin' pit' hozhejo, naj se poté.*

Domorodcam.

Stara mati nas je porodila,
Prav obilno oskerbela vse;
Ona je bogata negda bila —
Pa bogastva se znebila je.
Tisti svojo mater prav spoštuje,
Ki ji blago spravlja zdaj nazaj,
Najdeno ji zvesto zavaruje,
Ptujo pak nesnago trebi vkraj. Šerf.

Kakó bi móglo kmetijsko pohišhtvo po-
stavljeno in fosidano biti, de je sa stanovanje in
druge potrebe perpravno?

Ljubi moji kmetje! v naslednim popisu vam
hozem navod dati, kakó bi se mógle pohišhtva
napravljati, de bi bile vřim potrebam primerjene.
Tode nikar ne miřlite, de sim ta poduk vřim kme-
tovavzam sploh namenil; sej sam dobro vém, de
niřte vři v řtanu tega řtoriti in vři tega tudi nepo-
trebujete. Moje shelje bodo she řpolnjene, zhe se pri
napravljanju noviga pohišhtva, ali pa pri predelo-
vanju řtariga, temu narifu le en malo blishate.

Veliko sim prehodil po kmetih, vidil sim kakor
po vafeh, tako tudi v řamotnih krajih, vezhidel
nerodno pořtavljenje kmetijske řpřlopa, řraven tega
pa tudi dořti neřnage v řhiřah in okoli řhiř. Ni
řdavno, ko sim po lepi dolini med gorámi řhel, ter
řagledam pred vafjo lepo kmetijsko pohišhtvo; re-
kel sim sam per sebi: tukaj je gotovo umen mořh
domá. Ko blisheji pridem, řtopim v lepo novo ř-
delano pohišhtvo. Ni bila řhiřha bleřketeřhiga bo-
gařtva, tudi ne prevřetniga řpřodarja, ampak řhiřha
je bila prav modřiga kmetovavza; povřod sim na-
řhel permerjeniga řpřtora in prave řnashnořti. Zelo
pohišhtvo je bilo okoli in okoli ravno na řhtiri vógle

s kmetijskim řpřlopijem ograjeno. Po řredi pohišhtva
je bila vęřha řpřřtorna in řvetla, na obeh konziřh řo
bile vęřhne duri. Is vęřhe ře je řhlo na vře kraje
pohišhtva: v řtanize, na dvoriřhe, v řkuhno, v řhram,
in podřtreho. Dimnik je bil prav lepo in ognjavarno
ispod řtrehe řpeljan. Hiřhni řpřodar mi je priřasno
vře pokasal. „Tukaj po řdesni řtrani vęřhe — mi
rezhe — řo tri řtanize ena sa drugo, to řo řpav-
niře; perva je moja in moje řhene, druga in řtreja
ře řheřterih mořih otrok, v eni řpijo posebej řan-
tje, v drugi pa řdeklęta, vři pořamim v řcořih po-
řteljah; okna řtaniz niřo mařhne luknje, de řhlo-
vek komaj glavo vun pomoliti samore, ampak řo
řpřřtorne, de po njih řtanifha potrebniřa řraka
(lufta) in řvitlobe dobivajo; po řlevi řtrani vęřhe ře
dve vezhi řtanize, is řprednje ře vidi po dvoriřhi in
do řhlęcov, ta je sa vřřdno řtanovanje domazhiř,
in sa vřřakodanje delo; pořlednje poleg řkuhne je
sa řranje in druge řhiřne řpravila.“ Ravno takó
je řgorna řhiřha řřdelana in řpeljana. „Pořlednja
řgorniřh tręř řtaniz na řdesni řtrani, — mi pokashe
hiřhni řpřodar, — je nar bolj řmirna in řtiha, v
nji je peřh, de ře řakuri, in bolniku na gorkim
pořřeshhe, ako bi ře řheřar domazhiř bolesn
lotila. V řrednji řtanizi řo omare in řřkrinje sa
obleke, sa řplatno in vezh takiga blagá. V řprednji
řtanizi řpijo řękle. Hlapzi imajo posebne preřrade
v řhlevi sa řlęřo. Po řzeli řlevi řtrani řo ř-hrambe
sa řřito, řuho řadje, řsemena, řpredivo, řkonoplje,
řvolno, řprejo, řshelesje, řuřnje i. t. d.; vřřako ima
řvojo preřrado.“ —

Po drusiřh řtopniřzah (řhtengah) ře gre pod
řtreho; tam sim vidil dovelj řuhiga řefá sa zepze;
vile, řgrablje, řkóře, řkolovrate, řterlice in vezh dru-
siřh enakih rezhi řpravljenih. Hiřha je s opeko
(řeglam) křita; hiřhno pravo lize je proti dvoriřhu
obernjeno, k nji ni nobeno drugo řpřlopije persi-